

مدیریت محله با تاکید بر نقش مساجد مطالعه موردی: شهر خواف

معین ناصرودی*

۱- دانشجوی مهندسی شهرسازی دانشگاه بجنورد، naseri.moein72@gmail.com

چکیده

پیچیدگی شهرنشینی باعث شده که مدیران شهری به تنهایی قادر به اداره امور شهرها نباشند. به همین دلیل از یک دهه پیش مدیریت شهری در ایران با تشکیل نهاد شورایی، اولین گامها را به سمت برنامه ریزی مشارکتی برداشت تا به این ترتیب قدرت در سطح جامعه پراکنده شود. در حال حاضر در بسیاری از شهرهای کشور اسلامی ایران، مبحث مشارکت مردم در امور شهری مورد توجه شورای اسلامی شهر و شهرداری ها قرار گرفته است. در اسلام به مسجد اهمیت زیادی داده شده است. در اسلام مسجد نه تنها محل عبادت است بلکه جایگاهی برای مدیریت جامعه می باشد. بسیاری از فعالیتهای حکومتی در صدر اسلام و همچنین در اوایل انقلاب اسلامی در مسجد انجام می شده است. روش تحقیق این تحقیق کیفی است که از طریق بررسی اسناد و مدارک کتابخانه ای انجام شده است. راهکار ارائه شده توسط نگارنده مدیریت محله مسجد محور می باشد.

واژه‌های کلیدی: شورا، شورایی، مشارکت شهروندی، مدیریت شهری، مساجد

مقدمه

طرح تحقیق

با توجه به رشد روز افزون جمعیت شهری در دهه‌ی اخیر و متعاقب آن مشکلات و مسائلی که این انبوهی جمعیت بوجود آورده است، مدیران جامعه را برآن داشته است تا با سیاست‌ها و خط مشی‌های گوناگون با این بحران مقابله نمایند. مدیریت شهری نوین در ایران برای مقابله با این چنین مسائلی در چهارچوب جامعه مدنی از شیوه متمرکز اداره شهرها به سوی مدیریت غیرمتمرکز و محلی‌تر گرایش پیدا کرد و در واقع تمایل به استفاده از قدرت‌های محلی در هدایت و توسعه شهر پیدا کرد. در واقع واکنشی بر قبول اجتناب ناپذیر روند شهرنشینی بود واقعیتی که همه دولت‌ها و سازمان‌های محلی به اهمیت آن پی برده‌اند و دیگر قادر به انکار آن نبوده‌اند کشورها اگر این روند را حتی اگر به صورت یک فرض قبول کنند احتیاج به یک تحول در اهداف و ساختار عملکرد نهادهای مسئول برنامه‌ریزی و خدمات شهری دارند. علی‌ای حال نظام برنامه ریزی ایران با دستور تاریخی امام خمینی مبنی بر تشکیل آیین‌نامه اجرایی شوراها در سال ۱۳۵۸ و برگزاری اولین دوره انتخابات شورای اسلامی شهر و روستا در سال ۱۳۷۷ گام محکمی در راستای تحقق شهرسازی مشارکتی پیمود. هم‌چنین در دهه‌های اخیر، بسیاری از سازمان‌ها و نهادهای مدیریت و برنامه‌ریزی بر ترویج نوعی نگرش مشارکتی برای تشویق مدیریت و برنامه ریزی از "پائین به بالا" تاکید کرده و براجتماعات محله‌ای به منظور توانمندسازی آن‌ها و نظارت بر اقدامات توسع‌ای تاکید داشت‌اند. که در همین راستا انجمن شورایی به‌عنوان همیاری برای شوراها در سطح محلات پایه‌گذاری شد که نتایج قابل توجهی نیز در برداشت. اما به نظر نگارنده، ساز و کار فعلی این نهاد مردمی (شورایاری محلات) نارسائی‌هایی دارد که در صورت عدم اصلاح نمی‌تواند به اهداف اولیه خود که همان مداخله هوشمندانه مردم در مدیریت شهر است، نائل شود و چه بسا در صورت قرارگیری این نهاد در مسیری غلط، فرایند مدیریت شهری پیچیده‌تر از قبل شود. این انجمن در انجام وظایف محوله با مشکلات و معضلاتی روبرو بوده است البته پتانسیل‌های نیز دارد که سعی می‌شود در ارائه الگوی جدید از آن‌ها بهره گرفته شود.

با مرور در تاریخ اسلام مشاهده می‌کنیم که به مسجد فقط به عنوان یک عبادتگاه نگاه نشده است در اسلام مسجد به عنوان یک پایگاه اجتماعی مورد توجه بوده است ایده این مقاله این است که با دخالت دادن مسجد در اداره امور شهری هم مسجد رونق پیدا کند و هم اداره امور شهری می‌تواند کارهایش را با کیفیت بهتری انجام دهد. راهکاری که در اینجا بررسی می‌گردد افزایش کارکردهای مسجد است. مسجد در اسلام ظرفیت‌های فراوانی دارد و در صدر اسلام و در اوایل انقلاب اسلامی مرکز مدیریت جامعه بوده است که متأسفانه بعداً کارکردهای آن به شدت کاهش یافت و به وضعیت کنونی رسید که تقریباً بسیاری از مساجد در حکم نماز خانه هستند و فقط در اوقات نماز باز می‌شود تا نماز خوانده شود و کارکردهای دیگر آن یا اندک است یا نزدیک به صفر می‌باشد.

با توجه به فرهنگ شهر خواف نیز به این امر پی می‌بریم که مساجد نقش کلیدی در ایجاد اتحاد در بین مردم دارد که ایده نگارنده در راستای استفاده از این فرصت مناسب در جهت مدیریت مطلوب شهری می‌باشد.

اهمیت و ضرورت تحقیق

اهمیت و ضرورت انجام این تحقیق را می‌توان از جهات گوناگون مورد بررسی قرار داد که به آن‌ها اشاره خواهیم کرد:

اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری

The first annual conference of Architecture, Urban planning & Urban management

- اختصاص نقش مهم و حیاتی به شوراییاری اسلامی شهر در قانون شوراها و در برنامه توسعه جهت تحقق تمرکز زدائی و افزایش نقش مردم در اداره امور محلی خویش
- استفاده از مشارکت مردم در رفع مسائل و مشکلات شهری جهت تحقق رشد و توسعه اقتصاد ملی و محلی بررسی نقاط ضعف و قوت تشکیل شورای اسلامی شهرها به عنوان رکنی در مدیریت شهری ایران
- ضرورت توجه به مساجد به عنوان یکی از عناصر شهر اسلامی

اهداف تحقیق

اهداف این تحقیق شامل موارد زیر بوده:

- بررسی ابهامات و نواقص قانون شوراییاریها در راستای تحقق مدیریت شهری واحد
- بررسی راهکارهای تحقق مشارکت عینی شهروندان در سیستم مدیریت شهری در ایران از طریق شوراییاریهای شهر
- ارائه پیشنهادات و راهبردهای برای حل مشکلات و نواقص موجود.
- ارائه الگوی جدیدی از مشارکتی شهروندی از طریق شکل‌گیری سازمان‌های محلی بعنوان همیارانی برای شوراها با نقشی فعال و سازنده و در عین حال هزینه بر نبودن.
- تاکید بر نقش مساجد به عنوان مرکز مدیریت محله

روش تحقیق

روش تحقیق حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی بوده که در نمونه موردی استفاده شده است. همچنین این تحقیق، از نوع کاربردی است که برای حل مسائل اجرایی و واقعی در رابطه با مدیریت شهری، شهر خواف مورد استفاده قرار خواهد گرفت. ابتدا با توجه به مطالعات کتابخانه‌ای به تبیین اصول مدیریتی در مشارکت و اهداف، اصول و راهبردهای آن میپردازیم. سپس به بررسی نمونه موردی پرداخته و از آن برای ارائه راهکارهای مدیریت محله‌ی استفاده می‌کنیم. داده‌های اصلی و مورد نیاز از طریق اسناد و مدارک و مصاحبه جمع‌آوری می‌گردد.

مبانی نظری

مشارکت

دهخدا مشارکت را معادل شرکت کردن و انباری کردن دانسته است، به بیان دیگر مشارکت را عمل اجتماعی، مسئولیت و تعهد خود در گروه می‌دانند و در این بیان بر چند نکته تأکید شده است:

الف: حضور مردم و پذیرش نقش و مسئولیت در جامعه

ب: دخالت افراد باید تأثیرگذار و محسوس باشد

ج: مشارکت در جامعه جدید یک فرایند اکتسابی است، یعنی باید آن را آموخت و با نوع رفتار و ارزش‌های متناسب با آن اشاره کرد و توان و قابلیتهای بکارگیری آنها را در افراد جامعه به وجود آورد. بنابراین ایجاد و گسترش مشارکت

نیازمند آموزش و کار ترویجی و فرهنگی در جامعه است. هدف آموزش برای ریشه‌دار کردن مشارکت باید ایجاد اعتقاد و باور مردم به ضرورت مشارکت در امور خود باشد. باید ارزش‌های موافق با مشارکت را تقویت و باورهای مخالف با

آن را حذف کند. مشارکت در جامعه جدید نیازمند خلاقیت و زاینده‌گی ذهنی و عملی جامعه و افراد است و آن خود نیز به تقویت، تحکیم و تعمیق خلاقیت کمک می‌کند

اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری

The first annual conference of Architecture, Urban planning & Urban management

مشکلات مربوط به شورای اسلامی شهرها

به طور کلی طبق مطالعات و بررسی‌های که انجام داده ایم مشکلات موجود بر سر راه شوراها را می‌توان در چهار مورد به شرح ذیل بیان نمود:

• شوراها و نارسایی‌های قانونی و حقوقی

شوراها در انجام وظایف محوله از لحاظ قانونی با مشکلات فراوانی روبرو هستند قوانین شوراها که باید تکیه‌گاه اعمال شوراها باشد براساس دیدگاه‌های کهنه و تمرکزگرایی نوشته شده است و پاسخگوی ضرورت‌ها و نیازهای روز جامعه نیست و از طرفی شوراها حتی در قوانینی که مربوط به هدایت و کنترل توسعه شهر، حدود وظایف شهرداری و حضور دیگر سازمان‌های محلی در شهرها و دیگر سازمان‌های درگیر در توسعه شهر و غیره نیز با محدودیت روبرو هستند، این عدم شفافیت و ابهامات در قانون در زمینه شوراها در ابعاد مختلف از جمله در تصمیم‌گیری، ضمانت اجرایی در بیان وظایف و ... می‌باشد. می‌توان گفت که شورای شهر فاقد ارتباط قانونی و نظام‌مند با تمامی نهادهای ذیربط در مدیریت شهری در سطح محلی است و از اختیارات قانونی لازم برای کنترل و نظارت بر عملکرد ادارات و سازمان‌های دولتی مستقر در سطح شهر برخوردار نیست.

• شوراها و مشکلات فرهنگی و اجتماعی

این مشکلات شامل موارد زیر می‌باشند:

- آگاهی عمومی از وظایف و قشر شوراها کم است کمبود آگاهی حتی در فعالیت انتخابی تعدادی از نامزدان عضویت در شوراها و شهری و روستا آشکار می‌باشد.
- فقر و ناتوانی عاملی دیگر است که شرکت بخش مردمی را در مدیریت شهری و روستایی کم می‌کند.
- عدم نهایی شدن حضور مردم در تصمیم‌گیری‌ها و فعالیت‌ها.
- حضور دولت و به عهده گرفتن امور موجب کمرنگ شدن حضور مردم شده است.
- برخورد‌های سیاسی یک مشکل دیگری می‌باشد، که مانع مشارکت مردم می‌شود.
- عدم آگاهی اجتماعی در فرهنگ مردم که ریشه عمیق چند صد ساله دارد موجب شده است که نوعی حالت بی‌تفاوتی بر افکار سایه افکنده شود.
- ارتباط مردم با شورا ارتباطی سازمان یافته است و بر اساس ارتباطات جامعه مدنی نیست.

• شوراها و نارسایی‌های سازماندهی و مالی

بعلت نهادینه شدن دموکراسی در ایران، شهرداری‌ها، سازمان‌ها و نهادهای که در ارتباط با مشارکت و همکاری‌های مردمی در شهرها قرار دارند بسیار محدود و ناتوان هستند گرچه شوراها با وضع مقررات ویژه می‌توانند منابع مالی جدیدی برای شهرداری‌ها فراهم نمایند.

• شوراها و مشکلات ارتباطی با دیگر سازمان‌های مشغول در سطح شهر

تشکیل مدیریت شهری واحد هم از نظر قانونی و هم از نظر ارتباط افراد و سایر سازمان‌های دخیل در شهرها با مشکلاتی روبرو می‌باشد

مشکلات مربوط به شورایاری محلات در حال حاضر در کشور

اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری

The first annual conference of Architecture, Urban planning & Urban management

مطالعه تجربیات گذشته ایجاد شورایی محلات و مدیریت محله به نحو مطلوبی ما را با نقاط قوت و ضعف این روش آشنا می‌کند و باعث می‌گردد تا در جهت رفع نقاط ضعف و پر رنگ کردن نقاط قوت در نمونه مورد نظر گام برداریم به همین جهت به بررسی نقاط ضعف و نارسائی‌های فعلی در طرح‌های شورایی ایران پرداخته ایم که به شرح ذیل می‌باشد:

- عدم وجود پایگاه قانونی که سبب شده است شرح وظایف و حدود اختیارات مشخص نباشد و خوداین امر سبب موازی کاری با سایر ارگان‌ها شده است
- عدم آشنایی شوراییاران با طرح‌های فرادست
- هزینه بر بودن فعالیت شوراییاری
- تامین دفتر شوراییاری در محلات، بر مشکلات مالی شهرداری‌ها می‌افزاید.
- به‌علت زیاد بودن اعضا مدیران شهری و شوراییاران برای تصمیم‌گیری به یک زبان مشترک نمی‌رسند
- فرایند آموزش شوراییاران هزینه بر و وقت گیر است
- برخورد غیر متخصصانه با مسائل و مشکلات شهری
- عمده شوراییاران با اولویت طرح‌های شهری آشنا نیستند و تنها به دنبال جذب اعتبارات بیشتر به محله خود هستند.

مطالعه موردی: شهر خواف

با توجه به اینکه نظام شورایی در واقع در راستای تمرکز زدایی و بسط مشارکت مردمی در حال پیاده شدن است. در این تحقیق سعی شده است که با توجه به نظریه‌های مدیریت شهری، تمرکز زدایی، حکومت‌های محلی و مشارکت مردمی، مسائل و مشکلات نظام شورایی در ایران را مورد بررسی قرار دهیم، و سعیمان برین است که به عنوان یک راهکار یک الگوی جدیدی از مشارکت شهروندی را که از پتانسیل‌های انجمن شوراییاری نیز بهره برده است را در شهر خواف ارائه دهیم به همین منظور ابتدا به بررسی محلات و امکانات محلات شهر خواف می‌پردازیم:

در شهر خواف با توجه به طرح جامع تفصیلی در سال ۱۳۹۰، ۲۸۴۴۴ نفر جمعیت در مساحتی بالغ بر ۹۳۸۷۶۵۹ متر مربع ساکن هستند. با در نظر گرفتن طرح جامع تفصیلی، شهر خواف دارای دو تاحیه و ۸ محله می‌باشد که این تقسیمات براساس پراکنش جمعیتی و مساحت محدوده صورت گرفته است. که اطلاعات آن در ذیل ارائه خواهد گشت.

با توجه به این که شهر خواف از نظر فرهنگی، شهری مذهبی می‌باشد نقش مساجد در آن به طور گسترده ای پررنگ می‌باشد به نحوی که در شهری با این مساحت شاهد وجود ۴۶ مسجد می‌باشیم که به طور پراکنده در سطح محلات از ۵ تا ۸ مسجد وجود دارد که هر کدام از آن‌ها نقش مهمی در رابطه با امور مذهبی و شهری ایفا می‌کنند و با توجه به توجه مردم به مساجد می‌توان از این فرصت در ایجاد حس مشارکت در امور شهری را با تاکید بر نقش مساجد استفاده نمود.

اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری

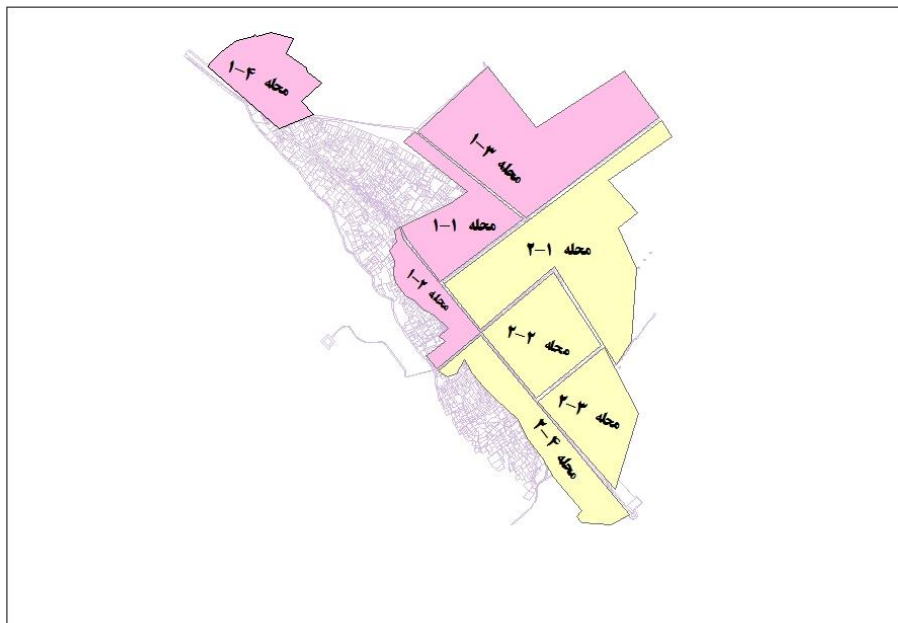

The first annual conference of Architecture, Urban planning & Urban management

جدول شماره ۱- تقسیمات کالبدی شهر خواف و تعداد مساجد (ماخذ: طرح جامع تفصیلی شهر خواف و برداشت نگارنده)

جمعیت		مساحت		تقسیمات
درصد	تعداد	درصد	کل	
۱۰۰	۲۸۴۴۴	۱۰۰	۹۳۸۷۶۵۹,۴۶	شهر خواف
۵۷,۸۶	۱۶۴۵۸	۴۹,۱۲	۴۶۱۰۸۸۳,۵۱	ناحیه یک
۱۱,۵۱	۳۲۷۳	۱۰,۹۹	۱۰۳۱۹۰۶,۴۷	محلّه ۱-۱
۱۰,۰۸	۲۸۶۶	۵,۴۹	۵۱۵۲۴۱,۰۵	محلّه ۱-۲
۲۵,۴۶	۷۲۴۱	۲۱,۱۳	۱۹۸۳۹۳۱,۵۹	محلّه ۱-۳
۱۰,۸۲	۳۰۷۸	۱۱,۵	۱۰۷۹۸۰۴,۴	محلّه ۱-۴
۴۲,۱۴	۱۱۹۸۵	۵۰,۸۸	۴۷۷۶۷۷۵,۹۵	ناحیه دو
۱۶,۳۴	۴۶۴۹	۱۹,۹۷	۱۸۷۴۴۳۶,۹۹	محلّه ۲-۱
۸,۱۸	۲۳۲۷	۷,۴	۶۹۴۶۳۸,۶۱	محلّه ۲-۲
۵,۹۵	۱۶۹۳	۱۰,۶۶	۱۰۰۰۶۸۹,۱۳	محلّه ۲-۳
۱۱,۶۶	۳۳۱۶	۱۲,۸۶	۱۲۰۷۰۱۱,۲۲	محلّه ۲-۴

نقشه شماره ۱: تقسیمات کالبدی شهر خواف (ماخذ: طرح جامع تفصیلی شهر خواف)

ارثه راهکار و نتیجه‌گیری

بعد از ارزیابی تحلیلی فعالیت شورای شهر و همچنین فعالیت انجمن شورایاری محلات در ایران، در شهر خواف یک ایده جدیدی از مشارکت شهروندی را معرفی می‌نماییم که در این ایده کارگروهی را به عنوان همیار شوراها معرفی می‌نماییم که اولاً مشکلاتی را که پیشتر در زمینه الگوی شورایاری بیان نموده ایم را برطرف کرده باشیم هم این الگو سبب ایفای بهتر نقش شوراها شود و همچنین سبب شود روحیه مشارکت را در بین شهروندان که هدف اصلی نظام شورای در یک جامعه مدنی می‌باشد را بوجود آورده باشیم.

در نهایت به این نتیجه رسیده‌ایم که شهر خواف با وجود سابقه تاریخی، هنری، فرهنگی، ظرفیت‌های مذهبی، جاذبه‌های فرهنگی، راه اندازی کریدور علم و فناوری و صنایع می‌تواند در جهت تحقق شهر خلاق حرکت کند.

الگوی جدید مدیریتی که این پژوهش در پی تبیین آن است، اهداف مشارکت جویانه شورایاری مرسوم فعلی را نا دیده نمی‌گیرد و تنها در پی رفع نواقص آن است و از آن جهت شباهت‌هایی نیز با الگوی فعلی دارد.

پایگاه‌های اصلی در این الگوی مدیریتی، مساجد در سطح محلات هستند، که از این مکان‌ها به‌عنوان دفتر کاری این کارگروه‌ها استفاده می‌شود، تا از این طریق دیگر نیازی به هزینه‌گذاری در زمینه احداث دفتر شورایاران نمی‌باشد. در این الگو، مسئولیت ارتباط بین این گروه تخصصی و مردم بر عهده هیئت امناء مساجد و معتمدین محله است. یعنی در شروع این کمیته با همکاری اعضای شورای شهر، ابتدا محلات موجود در سطح شهر را شناسایی می‌نماید و سپس معتمدین و هیئت امناء مساجد در این محله‌ها را شناسایی کرده و از آنها به عنوان یک پل ارتباطی بین اعضای شورا و مردم استفاده می‌نماید. به طور مثال با درخواست معتمدین محل و اعضای هیئت امناء مساجد، کمیته تخصصی مذکور و مردم در محل مسجد گرد هم می‌آیند و در مورد مسائل و

اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری

The first annual conference of Architecture, Urban planning & Urban management

مشکلات محله به بحث و تبادل نظر می‌پردازند. گروه تخصصی مذکور پس از شنیدن نظرات معتمدین محله و مردم، در سطح محله حضور پیدا کرده و به طور عینی از مشکلات محله بازدید به عمل می‌آورد. این گروه پس از تجزیه و تحلیل اولیه، به تناسب موضوع یا محله، عکس‌ها، گزارش‌ها و در صورت لزوم پرسشنامه‌هایی را تنظیم می‌کند که در آن نظرات مردم منعکس شده است. گروه نظر تخصصی خود را نیز به سایر گزارشات و پرسشنامه‌ها پیوست کرده و آن‌را تسلیم دفتر شورای شهر می‌کند. شورای محترم شهر نیز پس از مشاهده گزارشات اولیه و پرسشنامه‌ها و عکس‌هایی که به آن پیوست شده است، نظر کارشناسانه خود را نیز بر طرح‌ها اعمال نموده و این طرح‌ها را جهت اجرا اولویت بندی می‌کنند.

حسن انجام این کار این است که در این روش نظر سه گروه عمده شامل مردم، دانشجویان یا نماینده جامعه آکادمیک و اعضای حرفه‌ای شهرسازی یا همان اعضای شورا و شهردار، در هر طرح لحاظ می‌شود که می‌تواند موفقیت طرح را تضمین کند. لیکن تصمیم گیرنده اصلی در تمام طرح‌ها، اعضای محترم شورای شهر هستند. این شورا مختار است در صورت صلاح دید بر روی هر یک از طرح‌های پیشنهادی خط قرمزی بکشد و آن‌ها را از فرایند رسیدگی و اجرا خارج کند.

در این روش سرعت رسیدگی به امور محلات فوق العاده افزایش می‌یابد. بدین ترتیب که اعضای شورا تنها با مطالعه گزارش‌های ارسالی و مرور نظرات مردم و این گروه تخصصی در رابطه با نحوه حل مشکل، شناخت کافی و جامعی از مسئله درخواهند یافت و در خیلی از موارد لازم نیست تا اعضای شورا در محل حضور یابند.

بر اساس این طرح، اعضای محترم شورای شهر ابتدا کمیته تخصصی در زمینه مسائل شهری را تأمین می‌کند و بعد از آن محله‌های موجود در سطح شهر را شناسایی کرده و در سطح هر محله حداقل ۵ نفر فرد معتمد محله، را که حداقل ساکن ۱ ساله آن محله هستند را انتخاب می‌نماید که به کمیته تخصصی یاری برسانند. که این کمیته مسئول توجیه، معتمدین و افراد ساکن در هر محله می‌باشد. این طرح کارکردهای متنوعی دارد که سبب تشویق شهروندان به امر مشارکت پذیری می‌شود. که سبب رفع مشکلات مردم و احساس رضایت مندی آنها از سطح شهر می‌شود.

مزیت‌های الگوی ارائه شده نسبت به الگوی شورایاری محلات

در این الگو نیازی به احداث دفاتر شورایاری نیست و جلسات در مساجد برگزار می‌شود.

در این الگو فرایند تصمیم‌گیری راحت‌تر می‌شود. چرا که مردم و گروه تخصصی تنها نظر و پیشنهاد می‌دهند و مرجع تصمیم‌گیری تنها اعضای شورای شهر هستند.

حذف فرایند آموزش شورایاران

حدود اختیارات این کمیته روشن می‌باشد و آن تنها ارائه پیشنهاد اجرای طرح به اعضای محترم شورای شهر می‌باشد.

برخورد تخصصی با موضوع از طرف گروه تخصصی رابط؛ چون همان‌طور که گفتیم اعضای این تیم بایستی متخصص در زمینه مسائل شهری باشند.

آشنایی گروه تخصصی مذکور با طرح‌های فرادست

سرعت رسیدگی به مسائل و مشکلات فوق‌العاده افزایش می‌یابد با تهیه عکس‌ها و گزارش‌ها و پرسشنامه‌ها از سطح محله و همچنین امکان جلب مشارکت‌های مردمی برای اجرای طرح

تضمین موفقیت نسبی طرح‌ها با وجود مشارکت مردم، نمایندگان جامعه آکادمیک و اعضای حرفه‌ای شهرسازی یا همان اعضای شورای شهر.

این طرح مزایای زیادی دارد که به تعدادی دیگر از آن‌ها در راستای نقش مساجد اشاره می‌گردد:

این طرح باعث می‌شود که مساجد نقش محوری در محلات بازی کنند و نقشهای سنتی خود را بدست آورد.

اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری

The first annual conference of Architecture, Urban planning & Urban management

وقتی مسجد محور قرار گرفت به تبع از لحاظ گسترش امور معنوی در محله تأثیرات زیادی خواهد داشت چرا که خود این که یک مکان مذهبی این کار را انجام دهد این حس معنوی را در محله ایجاد خواهد کرد و ثانیاً چون کسانی که در راس امور محله قرار می‌گیرند اهل مسجد هستند لذا دغدغه آن‌ها دیگر فقط آسفالت کردن نخواهد بود و به امور معنوی و فرهنگی محله هم اهمیت خواهند داد و مطالبات هم در همین زمینه خواهد بود.

تجربه سال‌های اول انقلاب نشان می‌دهد که کارایی در محیط‌های داوطلبانه مذهبی هم زیاد است لذا در اینجا چون هدف اصل مسئولین خدمت به مردم است کارایی آن‌ها بالا خواهد بود و فقط برای کسب شهرت و یا منافع مادی کار نخواهند کرد. این کار باعث خواهد شد که افراد زیادی به مسجد کشیده شوند و از خلوتی و تک‌کارکردی مساجد به مقدار زیادی کاسته خواهد شد.

این طرح باعث خواهد شد که مردم مشارکت زیادی داشته باشند چرا که تجربه نشان داده است که وقتی کاری در قالب مساجد انجام شود به دلیل علاقه‌ای که مردم دارند مشارکت زیادی خواهند کرد اما اگر این کار به عنوان یک نهاد جداگانه انجام شود، شاید به دلیل مقاومتی که در برابر این نهادهای منتسب به شهرداری و کلاً نهادهای حاکمیتی وجود دارد مردم چندان مشارکت نکنند.

این کار باعث خواهد شد مسائل اسلامی در مدیریت‌ها رعایت شود و بسیاری از فسادهایی که ممکن است در مدیریت رخ بدهد جلوگیری شود چرا که افرادی متولی این امر هستند که اهل مسجد هستند و با مسائل اسلامی آشنا هستند و می‌تواند الگویی برای مدیریت اسلامی در سطح محلی باشد.

این طرح باعث خواهد شد که مسجدمحوری به عنوان یک ارزش در جامعه تبلیغ شود چرا که کارها به افرادی سپرده می‌شوند که اهل مسجدند.

قردانی

بر خود لازم میدانیم که از همکاری صمیمانه شهرداری و شورای اسلامی شهر خواف نهایت سپاسگذاری را داشته باشیم.

مراجع

- طرح جامع و تفصیلی شهر خواف - مهندسین مشاور خودآوند
سعید نیا، احمد (۱۳۸۳)، کتاب سبز شهرداری‌ها، جلد یازدهم، مدیریت شهری. سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور
دادر، بیژن، (۱۳۸۹)، مدیریت شهری، رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری
علوی تبار، علیرضا، (۱۳۸۲)، مشارکت در اداره امور شهرها/ بررسی الگوهای مشارکت شهروندان در اداره امور شهرها-تهران
سازمان شهرداریهای کشور، ص ۷۶
عزیزی، جواد، (۱۳۹۲)، شوراها و جامعه مدنی، روزنامه همشهری، سه شنبه ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۲
نظریان، اصغر، (۱۳۹۲)، ضرورت بازبینی مدل مدیریت شهر تهران و انتخاب مدل برتر، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۳۱
بهار و تابستان ۹۲

خبرگزاری فارس، یکشنبه ۱۰ فروردین ۹۳، <http://www.farsnews.com>